

פרשת לך לך התשע"ט

adk1010@gmail.com

הרב ארי דוד קאהן

1. בראשית פרק יב

(א) ויאמר ה' אל-אברם לך-לך מארצך ומולדתך ומבית אביך אל-הארץ אשר אראך: (ב) ויאעשה לגוי גדול ואברכה ואגדלה שמך והנה ברכה: (ג) ואברכה מברכה ומקללה אאר ונברכו בך כל משפחת האדמה: (ד) וילך אברם כאשר דבר אליו ה' וילך אתו לוט ואברם בן-חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מתרן: (ה) ויגח אברם את-שרי אשתו ואת-לוט בן-אחיו ואת-כל-רכושם אשר רכשו ואת-הנפש אשר-עשו בתרן ויצאו ללכת ארצה כנען ויבאו ארצה כנען: ... (ז) וירא ה' אל-אברם ויאמר לזרעה אתן את-הארץ הזאת ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו: (ח) ויעמק משם ההרה מקדם לבית-אל ויט אהלה בית-אל מימין וקצי מקדם ויבן-שם מזבח לה' ויקרא בשם ה':

2. תרגום אונקלוס בראשית פרק יב פסוק ה

(ה) ודבר אברם ית שרי אתתיה וית לוט בר אחוהי וית כל קנינהון דקנו וית נפשתא דשעבידו לאוריתא בתרן ונפקו למיזל לארעא דכנען ואתו לארעא דכנען:

3. תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף ט עמוד א

תנא דבי אליהו ששת אלפים שנה הוי העולם. שני אלפים תוהו. ושני אלפים תורה. ושני אלפים ימות המשיח. ובעונותינו שרבו, יצאו מהם מה שיצאו מהם. שני אלפים תורה, מאימת? אילימא ממתן תורה, עד הכא ליכא כולי האי? דכי מעיינת בהו, תרתי אלפא ופרטא דהאי אלפא הוא דהוי. אלא (בראשית) מ"ואת הנפש אשר עשו בתרן". וגמירי, דאברם ביה היא שעתא בר חמישין ומרתין שנין הוה. כמה בצירן מדתני תנא? ארבע מאה וארבעים ותמני שנין הוה, וכי מעינת מ"ואת הנפש אשר עשו בתרן", עד מתן תורה - ארבע מאה וארבעין ותמני שנין הוה:

4. בראשית רבה (וילנא) פרשת לך לך פרשה לט:יד

ואת הנפש אשר עשו בתרן (בראשית יב, ה), אמר רבי אלעזר בר זמרא אם מתכנסין כל באי העולם לברא אפלו יתוש אחד אינו יכולין לזרק בו נשמה, ואת אמר ואת הנפש אשר עשו, אלא אלו הגרים שגירו, ואם פן שגירו למה אשר עשו, אלא ללמדך שכל מי שהיא מקרב את העובד פוכבים ומגירו כאלו בראו. ויאמר אשר עשה, למה נאמר אשר עשו, אמר רב הונא אברם הנה מגיר את האנשים ושרה מגירת את הנשים.

5. ספר יצירה - נוסח הדפוס - פרק ו

וכיון שצפה אברהם אבינו ע"ה והביט וראה וחקר והבין וחקק וחצב וצרף וצר ועלתה בידו אז נגלה עליו אדון הכל ברוך הוא והושיבהו בחיקו ונשקו על ראשו וקראו אוהבי וכרת לו ברית ולזרעו והאמין בה' ויחשבה לו צדקה, וכרת לו ברית בין עשר אצבעות רגליו והיא ברית המילה, ועשר אצבעות ידיו והוא הלשון. וקשר לו עשרים ושתיים אותיות בלשונו וגלה לו את יסודן. משכן במים דלקם באש רעשן ברוח בערן בשבעה נהגם בשנים עשר מזלות:

6. פירוש הראב"ד לספר יצירה - פרק ו משנה ד

כיון שצפה א"א והביט וראה וחקר והבין וחקק וחצב וצרף וצר ועלתה בידו. פ"י שחקר בחקירה אחר חקירה עד שעלה בידו כי יש נמצאים נעלמות והן י"ס והתחיל לבחון זה עד שחקק בחכמתו וחצב בבינתו אותיות הקודש. וצרף ועלתה בידו הבריאה שנאמר את הנפש אשר עשו בתרן מלבד שנתעסק אברהם אבינו ע"ה בצירוף האותיות של ספר יצירה, כדארז"ל רבא ברא גברא שדריה לקמיה דר' זירא ...

7. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף סה עמוד ב

אמר רבא, אי בעו צדיקי, פרו עלמא, שנאמר, "כי אם עונתיכם היו מבדלים וגו'. רבא - ברא גברא, שדריה לקמיה דרבי זירא, הנה קא משמע ביהדיה, ולא הנה קא מהדר ליה. אמר ליה, מן סבריא את?

הָדָר לַעֲפָרִיָּה! רַבִּי חֲנִינְיָא וְרַבִּי הוֹשַׁעְיָא הָווּ יְתִבֵּי כָּל מַעְלֵי שְׁבִתָּא, וְעַסְקֵי בְּסִפְרֵי יִצְרָה, וּמִיָּבְרוּ לְהוֹ עֵיגְלָא תִּילְתָּא, וְאָכְלוּ לִיה:

8. רש"י מסכת סנהדרין דף סה עמוד ב

אי בעו צדיקי - להיות נקיים מכל עון. הווי ברו עלמא שנאמר כי אם עונותיכם היו מבדילים - הא אם לא היו בהם עונות אין כאן הבדלה. ברא גברא - על ידי ספר יצירה שלמדו צרוף אותיות של שם.

9. אבן עזרא בראשית פרק יב פסוק ח

וטעם ויקרא בשם ד' - תפלה, או קריאת בני אדם לעבוד השם:

10. רד"ק בראשית פרק יב פסוק ח

בית אל מים - בית אל היה ממערב ההר והעי למזרח ההר, ובאותו ההר נטה אהלה ובנה שם מזבח לה' ושם קרא בשם ה', כלומר קרא ליושבי ההר שהוא שיבאו אל המזבח אשר בנה לשם ה' והראה להם דברים של טעם כי לאותו האל שבנה מזבח לשמו ראוי לעבוד לו לבדו לא לאלמים שעובדים הם והיה משיב רבים מהם לאמונתו כי שתי פעמים קרא שם בשם ה', אולי הכיר באנשים ההם שהיו קרובים לתשובה. ובב"ר^(ט) שהתנבא כי שם נפלו מבניו על עון עכן ובנה שם מזבח והתפלל עליהם:

11. ספורנו בראשית פרק יב

(ה) שְׁהִיְתָה מִפְּרִסְמַת אֲצֵלָם לְאַרְץ מוֹכֵנַת לְהַתְּבוֹנְנוֹת וְלַעֲבוֹדַת הָאֵל יִתְבָּרֵךְ.

(ח) בית אל מים וְהָעֵי מִקְדָּם - בֵּין שְׁתֵּי עִירוֹת גְּדוּלוֹת, לְמַעַן יִרְבוּ הַבָּאִים לְשִׁמְעַ בְּקִרְאוֹ בְּשֵׁם ה'.

12. הכתב והקבלה בראשית פרק יב פסוק ח

ויקרא. ת"א וצלי. וי"מ לשון הכרזה, כמו ויקראו לפניו אברך (בראשית מ"א) שהיה מכריז ומפרסם אלהותו ית', ולסבה זו נטה אהלו בין שתי עירות גדולות בית אל ועי למען ירבו הבאים לשמוע בקראו בשם ה', ובב"ר תרי לשני, ויקרא צלי, ד"א התחיל מגייר.

13. בראשית רבה (וילנא) פרשת לך לך פרשה לט סימן טז

ויקרא בשם ה', מלמד שיהקריא שמו של הקדוש ברוך הוא בפי כל בריה. דבר אחר, ויקרא, התחיל מגייר גרים ולהכניסם תחת פנפי השכינה. (בראשית יב, ט): ויסע אברהם הלוך ונסוע הנגבה, מחקה והולך ומכון כנגד בית המקדש.

14. בראשית פרק יח, יז-יט

(יז) וְהָ אָמַר הַמַּכְסָּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אָנֹכִי עֹשֶׂה: (יח) וְאַבְרָהָם הָיָה לְגוֹי גְּדוֹל וְעֲצוּם וְנִבְרָכֹו-בְּוֹ כָּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ: (יט) כִּי יִדְעֹתֶיךָ לְמַעַן אֲשֶׁר יֵצְאָה אֶת-בְּנֵיךָ וְאֶת-בֵּיתְךָ אֶתְרֵיךָ וְשָׁמְרוּ דְרָכְךָ הִ' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט לְמַעַן הָבִיא ה' עַל-אַבְרָהָם אֶת אֲשֶׁר-דָּבַר עָלָיו:

15. בראשית פרק כא, לג

ויטע אַשֶׁל בְּבָאָר שָׁבַע וַיִּקְרָא-שֵׁם בְּשֵׁם ה' אֵל עוֹלָם:

16. בראשית רבה (וילנא) פרשת וירא פרשה נד סימן ו

ויטע אַשֶׁל בְּבָאָר שָׁבַע וְגו' (בראשית כא, לג), רַבִּי יְהוֹנָדָה וְרַבִּי נַחֲמָיָה, רַבִּי יְהוֹדָה אָמַר אֲשֶׁל פְּרָדָס, שָׁאֵל מֵהַ תִּשְׁאֵל, תֵּאֲנִים וְעַנְבִּים וְרִמּוֹנִים. רַבִּי נַחֲמָיָה אָמַר אֲשֶׁל פְּנִדָק, שָׁאֵל מֵהַ תִּשְׁאֵל, עֲגוּלָא, קִפְר, חֲמַר, בַּעֲיָן. ... עַל דַּעֲתֵיהָ דְרַבִּי נַחֲמָיָה דְאָמַר אֲשֶׁל פְּנִדָק, אַבְרָהָם הָיָה מְקַבֵּל אֶת הָעוֹבְרִים וְאֶת הַשָּׂבִים, וּמִשְׁתַּחֲוֵי אוֹכְלֵיךָ וְשׁוֹתֵיךָ אָמַר לוֹן בְּרִיכּוֹ, וְהָן אֲמַרִּין מֵהַ נִימּוֹר, וְאָמַר לְהוֹן, בְּרוּךְ אַל עוֹלָם שְׁאֲכַלְנוּ מִשְׁלוֹ, הֵדָא הוּא דְכַתִּיב: וַיִּקְרָא שֵׁם בְּשֵׁם ה' אֵל עוֹלָם. (בראשית כא, לג):

17. בראשית פרק יד, יז-כד

(יד) וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבָּה אַחִיו וַיִּרַק אֶת-חֲנִיכָיו יְלִידֵי בֵיתוֹ שְׂמֹנֶה עָשָׂר וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַיִּרְדֹּף עַד-דָּוָן: (טו) וַיַּחֲלֵק עֲלֵיהֶם לְלִיָּהּ הוּא וְעַבְדָּיו וַיִּבְּסוּ וַיִּרְדְּפֻם עַד-חֻבָּה אֲשֶׁר מִשְׁמָאל לְדַמְשֶׁק: (טז) וַיָּשָׁב אֶת כָּל-הָרְכָשׁ וְגַם אֶת-לִיָּוֹט אַחִיו וּרְכָשׁוֹ הַשֵּׁיב וְגַם אֶת-הַנְּשִׁים וְאֶת-הָעָם: (יז) וַיֵּצֵא מִלֶּדְ-סֹדֶם לְקִרְאָתוֹ אַחֲרֵי שׁוּבוֹ מִהַכּוֹת אֶת-כְּדֻרְלַעְמֵר וְאֶת-הַמְּלָכִים אֲשֶׁר אָתּוֹ אֶל-עַמְקֵי שׁוּהָ הוּא עַמְקֵי הַמֶּלֶךְ: (יח) וּמִלְכֵי-צָדֵק מִלֶּדְ שָׁלֵם הוֹצִיא לָחֶם גִּיזוֹ וְהוּא כְהֵן לְאֵל עֲלִיוֹן: (יט) וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עֲלִיוֹן

קנה שמים וארץ: (כ) וברוך אל עליון אשר מגן צריך בנגד וימולו מעשר מכל: (כא) ויאמר מלך-סדם אל-אברהם תן-לי הנפש והרכש קח-לך: (כב) ויאמר אברהם אל-מלך סדם הרמתי גדי אל-ה' אל עליון קנה שמים וארץ: (כג) אם-מחוט ועד שרוף-נעל ואם-אקה מכל-אשר-לך ולא תאמר אני העשיתי את-אברהם: (כד) בלעזי רק אשר אכלו הנערים וחלק האנשים אשר הלכו אתי ענר אשפל וממרא הם יקחו חלקם:

18. רש"י בראשית פרק יד פסוק יז

חניכיו - חנכו פתיב, זה אליעזר שחנכו למצות והוא לשון התחלת פניסת האדם או כלי לאמנות שהוא עתיד לעמל בה, וכן חנך לנער (משלי כב ו), חנפת המזבח (במדבר ז יא), חנפת הפית (תהלים ל א) ובלע"ז קורין לו אינצ"נייר: [לחנוך]:

19. רד"ק בראשית פרק יד פסוק יז

ילידי ביתו – שנולדו בביתו מהנפש אשר עשו בחרן ובארץ כנען והיו שמנה עשר ושלוש מאות. ובדרש (ב"ר מ"א) אליעזר לבדו לקח עמו וחשבון אותיותיו ש"ח, ואם כן מה יהיה ילידי ביתו אם לא ירצה לאמר וילידי ביתו.

20. תלמוד בבלי מסכת נדרים ל"ב א'

אמר רבי אבהו, אמר רבי אלעזר: מפני מה נענש אברהם אבינו ונשתעבדו בננו למצרים מאתים ועשר שנים? מפני שעשה אנגריא בתלמידי חכמים, שפאמר: (בראשית יד) "ויקח את חניכיו ילידי ביתו, שמנה עשר ושלוש מאות, וירדף עד דן". שמואל אמר: מפני שהפריז על מדותיו של הקדוש ברוך הוא, שפאמר: (שם טו) "במה אדע פי אירשנה". רבי יוחנן אמר: מפני שהפריש את בני אדם מלבוא תחת פנפי השכינה, שפאמר: (שם) "תן לי הנפש, והרכש קח לך".

21. אמת ליעקב בראשית פרק יד פסוק יז

וישמע אברם כי נשבה אחיו וירק את חניכיו. הנה אילו היה אברהם שואל שאלה אי חייב לילך להציל את לוט בודאי היה נענה שהוא פטור, דהא אין אדם מחויב להכניס את עצמו בספק סכנה בכדי להציל את חבריו [עמש"כ בענין זה להלן סוף פרשת מסעי], אלא מה שעשה כן אברהם הוא משום שהאבות נקראו "ישרים" [עבודה זרה דף כ"ה ע"א], והיינו שכל הנהגתם היתה לא על פי דיני התורה אלא על פי השכל הישר, כי האלקים עשה את האדם ישר, ועל פי היושר היה מוטל על אברהם להשתדל להציל את לוט וכדיארתי לעיל [י"ג פ"ט] כי אברהם הרגיש את עצמו כאחראי לשלומו של לוט מכיון שהרן אביו מת בכבשן אביו משום שאמר שהוא מאמין באלקי אברהם, ולכן ע"פ היושר, "מענטשליך קייט", הוכרח אברהם להריק את חניכיו ולרדוף אחר המלכים. ובאמת כל חיי האבות, שחיו קודם זמן תורה, היו מונהגים על פי היושר, וזהו ביאור מאמר חז"ל [ויק"ר פ"ט א"ג]: דרך ארץ קדמה לתורה, והיינו שהאבות התנהגו על פי דרך ארץ והיושר עוד קודם שניתנה תורה. ונראה שזהו פשוטו של מקרא להלן סוף פרשת משפטים [כ"ד פי"ב]: ואתנה לך את לוחות האבן התורה והמצוה, דבשלמא מצוה היינו מצוות שנצטוו בהן, אבל מה זה "התורה". ונראה שהכוונה היא לסיפורי התורה של האבות שנכתבו בתורה קודם המצוות, והיינו שהרי לשון תורה הוא מלשון "הוראה", כלומר מורה דרך, כי סיפורים אלו מורים לאדם איך לחיות אפילו בלי ציווי השי"ת, וכמו שאמר דוד בקינתו על שאול: הלא היא כתובה על ספר הישר, והיינו ספר בראשית וכדאיתא בגמרא [ע"ז שם].

22. בית אלוקים למבי"ט שער היסודות פרק סז

עדיין יש ספק ממה נתאמת אברהם בלבו בדברי לוט שאמרו לו אנשי סדום איה האנשים אשר באו וגו' ותשובתו אליהם ושמה שינה באיזה דבר, ומי יאמר שראה אברהם עוד את לוט אחר שלקחוהו בכלל רכוש סדום ועמורה והשיב הוא את כל הרכוש וגם את לוט בן אחיו ורכושו השיב וגם את הנשים וגו', וכשאמר לו מלך סדום תן לי הנפש והרכוש קח לך אמר לו אם מחוט ועד שרוך נעל וגו' וחזר לוט וביתו עם מלך סדום לסדום כמו שראינו שנמצא שם בעת ההפכה ולא ראהו עוד לשיספר לו מ"ש לו אנשי סדום ומה שהוא השיב להם, ואפ"ל שנאמר שראהו אח"כ וסיפר לו מה שאירע לו

או כתב לו בכתב מה שאירע לו עם אנשי סדום, וגמלהו חסד על כי בזכותו ניצול, מה צורך היה לצוות על אלו הדברים שיאמרו לדורות,

23. רד"ק בראשית פרק יב

ואת הנפש אשר עשו בחרן - העבדים והשפחות שקנו בחרן, ויהיה עשו כמו "עשה לי את החיל הזה" (דברים ח') ודעת אונקלוס על אותם האנשים שהחזירו לאמונה טובה היא אמונת אברהם אבינו, כי לוט היה מאמונתו לפיכך נתחבר עמו, והוא גם כן היה קורא לאנשים ומראה להם טעמים שיאמינו בה' ויעבדו אותו לבדו ולא הגלולים לפיכך אמר אשר עשו ולא אשר עשה. ורז"ל (ב"ר ל"ט) דרשו אשר עשו על אברהם ושרי, הוא מגייר את האנשים והיא הנשים, ...

24. מלבי"ם בראשית פרק יב פסוק ד

וילך אברם אינו כפול עם מ"ש אח"ז ויקח אברם את שרי אשתו, כי פה יכוון על ההליכה המחשביית שזאת היתה תיכף שנפרד במחשבתו ולבבו מארצו ואח"ז גם ממולדתו וכתב כאשר דבר אליו ה', וגם ר"ל שאע"פ שהבטיח ה' שכר ע"ז לא עשה זאת בעבור היעודים הטובים האלה ולתקות שכר, רק לש"ש בלבד כאשר צוה אליו ה', אבל לוט לא הלך על כוונה זו רק וילך אתו לוט, לא הלך כדי להפרד מבית אבינו, בהפך, שהלך מפני שלא רצה להפרד מאברהם, ועז"א וילך אתו ...

25. רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק א

הלכה ב - ... וְעַל דָּרָךְ זֶה הִזְהָר הָעוֹלָם הוֹלֵךְ וּמִתְגַּלְגֵּל עַד שְׁנוֹלֵד עֲמוּדוֹ שֶׁל עוֹלָם וְהוּא אֲבֵרָה אֲבִינוּ: הלכה ג - פִּינּוֹן שְׁנַגְמַל אֵימָן זֶה הַתְּחִיל לְשׁוֹטֵט בְּדַעְתּוֹ וְהוּא קֹטֵן וְהַתְּחִיל לְחַשֵּׁב בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה וְהִזְהָר תָּמָּה הַיּוֹד אֲפֹשֶׁר שְׂיִהְיֶה הַגְּלָגֵל הַזֶּה נוֹהֵג תָּמִיד וְלֹא יִהְיֶה לוֹ מְנַהֵג וּמִי יִסְבֵּב אוֹתוֹ. כִּי אִי אֲפֹשֶׁר שְׂיִסְבֵּב אֶת עֲצָמוֹ. וְלֹא הִזְהָר לוֹ מִלְמַד וְלֹא מוֹדִיעַ דְּבָר אֶלָּא מְשַׁקֵּעַ בְּאוֹר פְּשָׁדִים בֵּין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הַטְּפָשִׁים וְאָבִיו וְאָמוֹ וְכָל הָעַם עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְהוּא עוֹבֵד עִמָּהֶם וְלָבוּ מְשׁוֹטֵט וּמִבֵּין עַד שְׂהַשִּׁיג דָּרָךְ הָאֲמֵת וְהִבִּין קוֹ הַצֶּדֶק מִתְּבוֹנָתוֹ הַנְּכֹנָה. וְיַדַּע שְׂיִשַׁשׁ שֵׁם אֱלֹהִים אֶחָד וְהוּא מְנַהֵג הַגְּלָגֵל וְהוּא בְּרָא הַכֹּל וְאִין בְּכָל הַנְּמַצָּא אֱלֹהִים חוּץ מִמֶּנּוּ. וְיַדַּע שֶׁכָּל הָעוֹלָם טוֹעִים וְדָבָר שְׂגָרָם לָהֶם לְטַעוֹת זֶה שְׂעוֹבָדִים אֶת הַכּוֹכָבִים וְאֶת הַצִּוּרוֹת עַד שְׂאֲבַד הָאֲמֵת מִדַּעְתָּם. וּבֵן אַרְבָּעִים שָׁנָה הִפִּיר אֲבֵרָה אֶת בּוֹרְאוֹ. פִּינּוֹן שְׂהִפִּיר וְיַדַּע הַתְּחִיל לְהַשִּׁיב תְּשׁוּבוֹת עַל בְּנֵי אוֹר פְּשָׁדִים וְלַעֲרֹךְ דִּין עִמָּהֶם וְלוֹמַר שְׂאִין זֶה דָּרָךְ הָאֲמֵת שְׂאֵתָם הוֹלְכִים בְּהַ וְשִׁבְרַת הַצְּלָמִים וְהַתְּחִיל לְהוֹדִיעַ לָעַם שְׂאִין רְאוּי לַעֲבֹד אֶלָּא לְאֱלֹהִים הָעוֹלָם וְלוֹ רְאוּי לְהַשְׁתַּחוּוֹת וְלְהַקְרִיב וּלְנַסֵּף כְּדִי שְׂיִפִּירוּהוּ כָּל הַבְּרֹאִים הַבְּאִים. וְרְאוּי לְאֲבֹד וְלַשְׁבֵּר כָּל הַצִּוּרוֹת כְּדִי שְׂלֹא יִטְעוּ בְּהֵן כָּל הָעַם כְּמוֹ אֵלֹהִים וְשֵׁם מְדַמִּים שְׂאִין שֵׁם אֱלֹהִים אֶלָּא אֱלֹהִים. פִּינּוֹן שְׂגָבַר עֲלֵיהֶם בְּרְאִיּוֹתָיו בְּקִשׁ הַמְּלָךְ לְהַרְגוֹ וְנַעֲשֶׂה לוֹ נֶס וְיִצְא לְחָרָן. וְהַתְּחִיל לַעֲמֹד וּלְקַרְא בְּקוֹל גְּדוֹל לְכָל הָעוֹלָם וְלְהוֹדִיעַם שְׂיִשַׁשׁ שֵׁם אֱלֹהִים אֶחָד לְכָל הָעוֹלָם וְלוֹ רְאוּי לַעֲבֹד. וְהִזְהָר מִהַלֵּךְ וּקוֹרָא וּמְקַבֵּץ הָעַם מֵעִיר לְעִיר וּמִמְּמַלְכָּה לְמִמְּלָכָה עַד שְׂהַגִּיעַ לְאַרְצָךְ פְּנַעַן וְהוּא קוֹרָא שְׂנַאֲמַר (בראשית כא לג) "וַיִּקְרָא שֵׁם בְּשֵׁם ה' אֵל עוֹלָם". וְכִינּוֹן שְׂהִיו הָעַם מִתְּקַבְּצִין אֵלָיו וְשׁוֹאֲלִין לוֹ עַל דְּבָרָיו הִזְהָר מוֹדִיעַ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי דַּעְתּוֹ עַד שְׂיִחְזִירוּהוּ לְדָרָךְ הָאֲמֵת עַד שְׂנַתְּקַבְּצוּ אֵלָיו אֲלֵפִים וּרְבָבוֹת וְהֵם אֲנָשִׁי בֵּית אֲבֵרָה וְשִׁתַּל בְּלָבָם הָעֶקֶר הַגְּדוֹל הַזֶּה וְחַפְּרָ בּוֹ סְפָרִים וְהוֹדִיעוֹ לְיִצְחָק בְּנֵוֹ. וְיִשָּׁב יִצְחָק מִלְּמַד וּמִזְהִיר. וְיִצְחָק הוֹדִיעַ לְיִעֲקֹב וּמְנַהֵג לְלַמֵּד וְיִשָּׁב מִלְּמַד וּמִחֲזִיק כָּל הַגְּלוּיִם אֵלָיו. וְיִעֲקֹב אֲבִינוּ לָמַד בְּנֵוֹ כָּל הַדְּבָרִים לְוִי וּמְנַהֵג רֹאשׁ וְהוֹשִׁיבּוּ בִּישִׁיבָה לְלַמֵּד דָּרָךְ הַשֵּׁם וְלַשְׁמֵר מִצְּוֹת אֲבֵרָה.

26. חשבה לטובה - לך לך עמוד 3 - רבי חנוך הגיד (ביידיש: העניך) הכהן (מאלכסנדר) לוי (שאטין)

(ה'תקנ"ח 1798 - י"ח באדר ב' ה'תר"ל 1870).

ואת הנפש אשר עשו בחרן וגו'. פירוש רש"י ז"ל שהכניסן תחת כנפי השכינה אברהם מגייר את האנשים וכו'. ומה היה בסופם של אותם גרים, הלא אינם נזכרים בשום מקום. ברם, אחרי פטירתו של אברהם אבינו לא רצו להצטרף אל רבם החדש אל יצחק אבינו, משום שאצל אברהם אבינו ראו רק מידת החסד וצדקה, וגמילות חסדים והכנסת אורחים, ולא יכלו להסתגל למידת הפחד והגבורה של יצחק וסברו, כי אחר אברהם אין עוד מורה ורבי בשבילם ולפיכך נסוגו אחור וחזרו לסורם. (מכתבי החסידים)